

PRZETWARZANIE SYGNAŁÓW

SEMESTR V

Człowiek - najlepsza inwestycja

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

*Projekt współfinansowany przez Unię Europejską
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego*

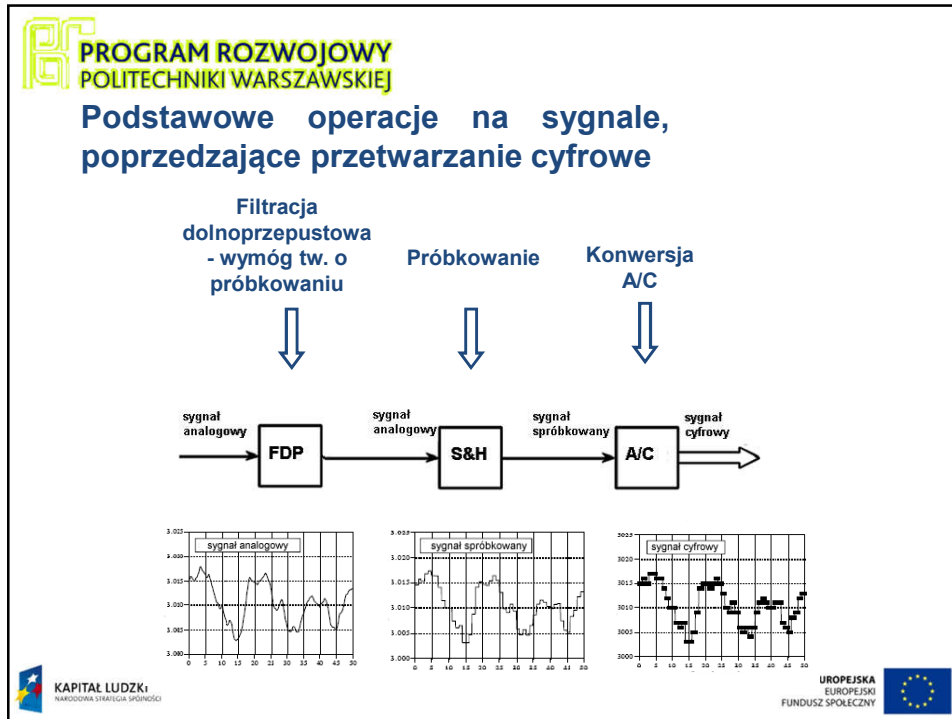
Dostosowanie narzędzi matematycznych do potrzeb praktycznej analizy sygnałów

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

**PROGRAM ROZWOJOWY
POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ**

Narzędzia analityczne a uwarunkowania praktycznej analizy sygnałów I

Rozważania analityczne – przekształcenie Fouriera - w przedziale nieskończonym. Sygnały są ciągłe (na ogół) i mogą istnieć dla wszystkich t (także dla ujemnych).

W praktyce – rejestrowane sygnały są przyczynowe (istnieją dla $t > 0$), zebrane próbki reprezentują skończony (ograniczony w czasie) fragment sygnału, (który w ogólności może istnieć dłużej – zarówno przed rozpoczęciem jak i po zakończeniu procesu próbkowania).

Oznacza to że symetryczne okno prostokątne z rozważań analitycznych zostaje przesunięte do początku układu $f(t-t_0) \leftrightarrow \exp(-j\omega t_0)F(\omega)$

Ograniczony sygnał - wprowadzenie ograniczeń czasowych pod całkę Fouriera – widmo chwilowe :

$$F(\omega, t_0) = \int_{t_0}^{t_0+\tau} f(t) \exp(-j\omega t) dt$$

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

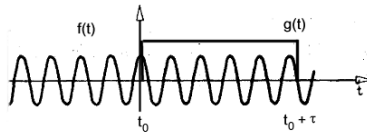

**PROGRAM ROZWOJOWY
POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ**

Narzędzia analityczne a uwarunkowania praktycznej analizy sygnałów II

Widmo chwilowe

Wprowadzenie ograniczeń czasowych pod całkę Fouriera jest równoznaczne z przemnożeniem poddawanej analizie funkcji $f(t)$ przez funkcję $g(t)$, różną od zera w przedziale $\langle t_0, t_0 + \tau \rangle$ i równą zero poza tym przedziałem, np. okno prostokątne:

$$F(\omega, t_0) = \int_{-\infty}^{\infty} f(t)g(t) \exp(-j\omega t) dt$$

oznacza to, że wyznaczamy TF nie funkcji $f(t)$, ale iloczynu $f(t)g(t) \leftrightarrow F(\omega) * G(\omega)$. Wyznaczone w ten sposób widmo będzie mieć właściwości określone przez operacje splotu i właściwości obu widm, a więc także przez właściwości funkcji $g(t)$, zwanej często oknem lub funkcją granic.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

**PROGRAM ROZWOJOWY
POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ**

Narzędzia analityczne a uwarunkowania praktycznej analizy sygnałów III

Przetwarzanie cyfrowe – reprezentacja dyskretna zarówno w dziedzinie czasu, jak i częstotliwości

Sygnaly przetwarzane są po operacji próbkowania – ich widma są okresowe!

Widma sygnałów są wyznaczane dla ograniczonego zbioru punktów na osi częstotliwości, a sygnały mają ograniczony czas trwania – SF czy TF?? Modyfikacje obu metod.

(inne problemy – np. wpływ kwantyzacji i skończona długość słowa)

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROGRAM ROZWOJOWY
POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ

Przekształcenie Fouriera sygnału próbkowanego i szereg Fouriera dla sygnałów dyskretnych

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROGRAM ROZWOJOWY
POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ

Przekształcenie Fouriera sygnału próbkowanego

Sygnał próbkowany (Δt – okres próbkowania):

$$f_s(t) = f(t) \sum_{n=-\infty}^{+\infty} \delta(t - n\Delta t) = \sum_{n=-\infty}^{+\infty} f(t - n\Delta t)$$

Przekształcenie (met. prostokątów):

$$F\{f_s(t)\} = \int_{-\infty}^{+\infty} f_s(t) \exp(-j\omega t) dt = \Delta t \sum_{n=-\infty}^{+\infty} f(n\Delta t) \exp(-j\omega n\Delta t)$$

$$F\{f_s(t)\} = \Delta t \sum_{n=-\infty}^{+\infty} f(n\Delta t) \exp(-j\omega n\Delta t)$$

Jak wynika z twierdzenia o próbkowaniu, TF sygnału próbkowanego jest okresowa

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROGRAM ROZWOJOWY
POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ

Przekształcenie Fouriera sygnału próbkowanego

Przekształcenie:
$$F\{f_s(t)\} = \Delta t \sum_{n=-\infty}^{+\infty} f(n\Delta t) \exp(-j\omega n\Delta t)$$

Stosowany jest także zapis
$$F(e^{j\Omega}) = \Delta t \sum_{n=-\infty}^{+\infty} f(n\Delta t) \exp(-jn\Omega) = \Delta t \sum_{n=-\infty}^{+\infty} f(n) \exp(-jn\Omega)$$

gdzie: $\Omega = \omega\Delta t = \omega/f_s = 2\pi f/f_s$ $f_s = 1/\Delta t$ – częstotliwość próbkowania,
f(n) – kolejne próbki sygnału

Zapis ten uwypukla okresowość transformaty ze względu na Ω z okresem 2π !!!

Konwencje zapisu: F(ω) – TF sygnału ciągłego, F($e^{j\Omega}$), F($e^{j\omega}$) – TF sygnału próbkowanego

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROGRAM ROZWOJOWY
POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ

Odwrotne przekształcenie Fouriera sygnału próbkowanego

Przekształcenie odwrotne:

$$f(m\Delta t) = \frac{1}{2\pi} \int_{-\pi}^{\pi} F(e^{j\Omega}) \exp(jm\Omega) d\Omega$$

gdzie: $\Omega = \omega\Delta t = \omega/f_s = 2\pi f/f_s$ $f_s = 1/\Delta t$ – częstotliwość próbkowania,
 Δt – okres próbkowania.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

**PROGRAM ROZWOJOWY
POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ**

Szereg Fouriera dla sygnałów dyskretnych

(czyli Dyskretna Transformacja Fouriera DTF)

Dysponujemy N próbkami sygnału $f(n)$, $n=0, 1, \dots, N-1$, okres próbkowania Δt , czas trwania sygnału wynosi $T=N\Delta t$. granice sumowania w równaniu TF stają się skończone:

$$F(e^{j\Omega}) = \Delta t \sum_{n=-\infty}^{+\infty} f(n) \exp(-jn\Omega) \quad \Longleftrightarrow \quad F(e^{j\Omega}) = \Delta t \sum_{n=0}^{N-1} f(n) \exp(-jn\Omega)$$

$$\Omega = \omega \Delta t = \omega / f_s = 2\pi f / f_s$$

Zazwyczaj wyznacza się skończoną liczbę wartości F_k , dla $\Omega_k = 2\pi k / N$, $k=0, 1, \dots, N-1$

$$F_k = F(e^{j2\pi k / N}) = \Delta t \sum_{n=0}^{N-1} f(n) \exp(-j2\pi kn / N)$$

Często współczynniki zapisuje się normalizując je do Δt :

$$F_k / \Delta t = \sum_{n=0}^{N-1} f(n) \exp(-j2\pi kn / N)$$

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

**PROGRAM ROZWOJOWY
POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ**

Szereg Fouriera dla sygnałów dyskretnych

(czyli Dyskretna Transformacja Fouriera DTF)

Dysponujemy N próbkami sygnału $f(n)$, $n=0, 1, \dots, N-1$, okres próbkowania Δt , czas trwania sygnału wynosi $T=N\Delta t$. Zazwyczaj wyznacza się skończoną liczbę wartości F_k , dla $\Omega_k = 2\pi k / N$:

$$F_k = \Delta t \sum_{n=0}^{N-1} f(n) \exp(-j2\pi kn / N)$$

Często współczynniki zapisuje się normalizując je do Δt :

$$F_k / \Delta t = \sum_{n=0}^{N-1} f(n) \exp(-j2\pi kn / N)$$

Przekształcenie odwrotne

$$f(n) = \sum_{k=0}^{N-1} F_k \exp(j \frac{2\pi kn}{N})$$

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

**PROGRAM ROZWOJOWY
POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ**

Szereg Fouriera dla sygnałów dyskretnych

(czyli Dyskretna Transformacja Fouriera DTF)

Najczęściej stosowana jest notacja:

$$X_k = \sum_{n=0}^{N-1} x_n \exp(-j \frac{2\pi nk}{N}) \quad x_n = \frac{1}{N} \sum_{k=0}^{N-1} X_k \exp(j \frac{2\pi kn}{N})$$

gdzie x_n - ciąg próbek sygnału, X_k - ciąg wartości DTF (współczynników SF),

$k, n=0, 1, 2, \dots, N-1$,

wprowadza się także oznaczenie czynnika $\exp(j2\pi/N)$ przez W_N - nosi on nazwę czynnika rotującego

$$W_N = \exp(j \frac{2\pi}{N}) \quad X_k = \sum_{n=0}^{N-1} x_n \exp(-j \frac{2\pi nk}{N}) = \sum_{n=0}^{N-1} x_n W_N^{-kn}$$

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

**PROGRAM ROZWOJOWY
POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ**

Szereg Fouriera dla sygnałów dyskretnych

argument funkcji wykładniczej z TF czasu ciągłego

$$F_k = \frac{1}{T} \int_{-T/2}^{T/2} f(t) \exp(-jk\omega_0 t) dt$$

przyjmuje w wyrażeniu opisującym współczynniki rozwinięcia następującą postać:

$$jk\omega_0 t = jk \frac{2\pi}{T} n\Delta t = jk \frac{2\pi}{N\Delta t} n\Delta t = j \frac{2\pi nk}{N}$$

gdzie: N liczba próbek $x(n)$, okres sygnału T , okres próbkowania $\Delta t=1/f_s$, $N=T/\Delta t$, $\omega_0=2\pi/T=2\pi/(N\Delta t)$, $f_0=1/T$, momenty położenia próbek $t=n\Delta t$. W powyższej formule „znika” zarówno wartość częstotliwości próbkowania, jak i czasu, pozostają tylko indeksy próbek sygnału i wartości DTF.

Wynik analizy widmowej sygnałów dyskretnych określa relację częstotliwości danej składowej sygnału do częstotliwości próbkowania. W celu określenia fizycznej wartości tej częstotliwości niezbędna jest znajomość wartości częstotliwości próbkowania.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROGRAM ROZWOJOWY
POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ

Właściwości DTF I

$$X_k = \sum_{n=0}^{N-1} x_n \exp(-j \frac{2\pi nk}{N})$$

1. Liniowość

2. Okresowość z okresem N

3. Symetria dla rzeczywistych wartości x_n

$$X_k = X_{N-k}^*$$

4. DTF iloczynu dwóch ciągów próbek – spłot DFT tych ciągów

Spłot dwóch ciągów $z_n = x_n * y_n$

$$z_n = x_n * y_n = \sum_{k=0}^{N-1} x_k y_{n-k}$$

5. DTF spłotu ciągów – iloczyn DTF tych ciągów

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROGRAM ROZWOJOWY
POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ

Właściwości DTF II

$$X_k = \sum_{n=0}^{N-1} x_n \exp(-j \frac{2\pi nk}{N})$$

6. Przesunięcie ciągu o n_0 próbek: $x(n-n_0) \leftrightarrow X_k \exp(-j2\pi kn_0/N)$

7. Rozdzielczość częstotliwościowa (odległość między wartościami DTF):

wartości DTF wyznaczone są w punktach f_k
odpowiadającym rzeczywistym wartościom f

$$f_k = \frac{k}{N} \rightarrow f_s \frac{k}{N}$$

odstęp między kolejnymi wartościami wynosi $1/N$

odpowiada pewnej różnicy częstotliwości

$$f_{k+1} - f_k = \frac{1}{N} \rightarrow f_s \frac{1}{N}$$

Odstęp czasowy między kolejnymi próbkami wynosi $1/f_s$ (f_s - częstotliwość próbkowania), ciąg N próbek poddawany DTF odpowiada czasowi $T=N/f_s$, a więc rozdzielczość częstotliwościowa jest odwrotnie proporcjonalna do T : $\Delta f = f_s/N = 1/T$;

iloczyn rozdzielczości częstotliwościowej i czasu trwania sygnału jest stały $T\Delta f = 1$!

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

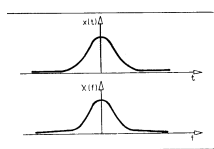
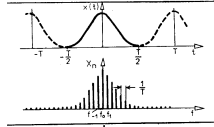
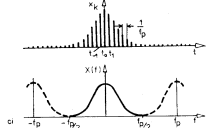
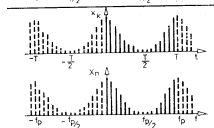
UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

**PROGRAM ROZWOJOWY
POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ**

Szeregi i przekształcenia Fouriera - podsumowanie

Sygnal ciągły skończony	
TF - ciągła, nieokresowa	
Sygnal ciągły okresowy	
SF - dyskretny, nieokresowy	
Sygnal dyskretny (próbkowany) nieskończony	
transformata - ciągła, okresowa	
Sygnal dyskretny (próbkowany) skończony (okresowy)	
dyskretny szereg Fouriera DFT - dyskretny, okresowy	

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

**PROGRAM ROZWOJOWY
POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ**

Widmowa gęstość mocy sygnałów dyskretnych

Najczęściej wykorzystywana w analizie widmowej wielkość - widmowa gęstość mocy WGM

Sygnaly czasu ciągłego $\Phi(\omega) = \lim_{T \rightarrow \infty} \frac{|F_T(\omega)|^2}{T}$

Uwarunkowania praktyczne: (ograniczony rekord danych) $\Phi(\omega) = |F(\omega)|^2/T$

Sygnaly spróbkowane/dyskretny $x_n, n=0, 1, \dots, N-1$

$$G_k = \frac{|X_k|^2}{T} = \frac{|X_k|^2}{N/f_s}$$

wartości G_k określone dla $k=0, 1, \dots, N-1$ $f_k = \frac{k}{N} \rightarrow f_s \frac{k}{N}$

gdzie X_k to wartości transformaty Fouriera dla częstotliwości f_k

 KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROGRAM ROZWOJOWY
POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ

Widmowa gęstość mocy sygnałów dyskretnych

Sygnaly spróbkowane/dyskretnie

$$G_k = \frac{|X_k|^2}{T} = \frac{|X_k|^2}{N/f_s}$$

wartości G_k określone dla $f_k = \frac{k}{N} \rightarrow f_s \frac{k}{N}$

gdzie X_k jest określone następująco

$$X_k = \Delta t \sum_{n=0}^{N-1} x(n) \exp(-j2\pi kn / N)$$

Zastosowanie powyższej formuły wyznaczania X_k jest istotne z punktu widzenia pomiarów fizycznych, prawidłowego skalowania i poprawności jednostek WGM

$$G_k = \frac{|X_k|^2}{N/f_s} = \frac{|\Delta t \sum_{n=0}^{N-1} x(n) \exp(-j2\pi kn / N)|^2}{N\Delta t} = \frac{|\sum_{n=0}^{N-1} x(n) \exp(-j2\pi kn / N)|^2}{Nf_s}$$

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROGRAM ROZWOJOWY
POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ

Widmowa gęstość mocy sygnałów dyskretnych

$$G_k = \frac{|X_k|^2}{N/f_s} = \frac{1}{Nf_s} \left| \sum_{n=0}^{N-1} x(n) \exp(-j2\pi kn / N) \right|^2$$

Jednostki mocy i WGM wywodzą się z elektrotechniki, sygnał $x(t)$ jest traktowany jako napięcie (natężenie prądu), analizujemy moc wydzielaną w jednostkowym oporze, czyli wielkość proporcjonalną do $x^2(t)$. Jednostką mocy jest 1 Wat (1W), jednostką widmowej gęstości mocy 1W/Hz, czyli moc przypadająca na jednostkowe pasmo częstotliwościowe.

Wyznaczenie mocy sygnału w pewnym pasmie sprowadza się do wyznaczenia całki z przebiegu WGM w tym pasmie.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Widmowa gęstość mocy sygnałów dyskretnych

$$G_k = \frac{|X_k|^2}{N/f_s} = \frac{1}{Nf_s} \left| \sum_{n=0}^{N-1} x(n) \exp(-j2\pi kn/N) \right|^2$$

WGM jest wielkością rzeczywistą. Ze względu na symetrię wartości X_k dla rzeczywistych wartości x_n mamy symetrię G_k względem $N/2$: $G_k = G_{N-k}$

Z tego względu wystarcza przedstawienie G_k w zakresie $k=0,1,\dots,N/2-1$, który odpowiada zakresowi $0-0.5f_s$. Oprogramowanie/analizatory widma prezentują widmową gęstość mocy w takim przedziale, pomnożoną 2x (zapewnia to zachowanie właściwości energetycznych). Jest to tzw. jednostronna widmowa gęstość mocy:

$$G_k = \frac{2|X_k|^2}{N/f_s}$$

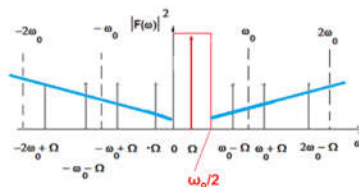
Widmowa gęstość mocy sygnałów dyskretnych

$$G_k = \frac{|X_k|^2}{N/f_s} = \frac{1}{Nf_s} \left| \sum_{n=0}^{N-1} x(n) \exp(-j2\pi kn/N) \right|^2$$

Widmowa gęstość mocy jest wielkością parzystą i wystarczy przedstawić ją w przedziale w zakresie $k=0,1,\dots,N/2-1$, który odpowiada przedziałowi $0-0.5f_s$ ($0-\omega_0/2$).

Systemy (programy) naukowe/komercyjne do analizy sygnałów przedstawiają w taki właśnie sposób WGM, często podając przedział jako $0-1/2$ lub $0-\pi$. Wynika to ze wspomnianej parzystości i okresowości przekształceń fourierowskich dla sygnałów czasu dyskretnego (spróbkowanych).

Rysunek poniżej przedstawia kwadrat modułu TF spróbkowanego z pulsacją ω_0 sygnału cosinusoidalnego o pulsacji Ω . ω_0 odpowiada 2π . WGM przedstawiona jest wyłącznie w zakresie zaznaczonym czerwonym prostokątem ($0-\omega_0/2$, $0-\pi$).

$$G_k = \frac{2|X_k|^2}{N/f_s}$$

**PROGRAM ROZWOJOWY
POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ**

Widmowa gęstość mocy – procedura obliczania

1. Zebrać ciąg próbek sygnału x_n , $n=0, 1, \dots, N-1$
2. Ew. zastosować funkcję granic w_n : $x_n w_n$, $n=0, 1, \dots, N-1$
(ew. uzupełnić ciąg zerami – NFFT próbek)
3. Wyznaczyć DTF X_k ciągu $x_n w_n$, $n=0, 1, \dots, N-1$, $k=0, 1, \dots, N-1$
(ew. ciągu uzupełnionego zerami – NFFT próbek)
4. Wyznaczyć kwadraty modułów DTF dla $k=0, 1, \dots, N/2-1$
5. Wyznaczyć WGM

$$G_k = \frac{2}{N_f} \left| \sum_{n=0}^{N-1} w_n x_n \exp\left(-j \frac{2\pi n k}{N}\right) \right|^2$$

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

**PROGRAM ROZWOJOWY
POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ**

Dyskretna analiza widmowa

przeciek widma

funkcje granic

zero padding

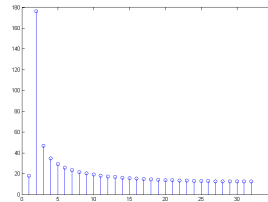
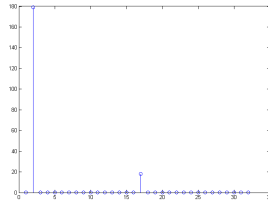

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Analiza widmowa – przeciek widma

$$1000 \cdot \cos(2 \cdot \pi \cdot 1 \cdot (t-1)/64) + 10 \cdot \cos(2 \cdot \pi \cdot (t-1)/4); \quad 1000 \cdot \cos(2 \cdot \pi \cdot 1.05 \cdot (t-1)/64) + 10 \cdot \cos(2 \cdot \pi \cdot (t-1)/4);$$

$$t=1:1280;$$

DTF dla $N=64$ (na rysunku - pierwiastek kwadratowy modułu DTF)

Niewielka zmiana relacji f/f_s w sposób drastyczny zmieniła wynik analizy widmowej – widmo sygnału sinusoidalnego o słabszej amplitudzie przestało być widoczne, pojawiło się wiele prążków nie posiadających interpretacji fizycznej.

Analiza widmowa – przeciek widma

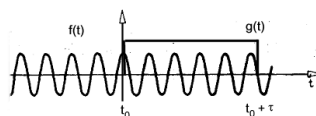
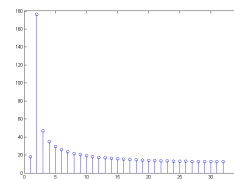
$$f(t) = 1000 \cdot \cos(2 \cdot \pi \cdot 1.05 \cdot (t-1)/64) + 10 \cdot \cos(2 \cdot \pi \cdot (t-1)/64);$$

$$t=1:1280;$$

DTF dla $N=64$ (na rysunku przedstawiony jest pierwiastek kwadratowy modułu DTF)

Mimo że w sygnale występują tylko dwie składowe – widmo sygnału sinusoidalnego o słabszej amplitudzie nie jest widoczne, występuje natomiast wiele prążków nie posiadających interpretacji fizycznej.

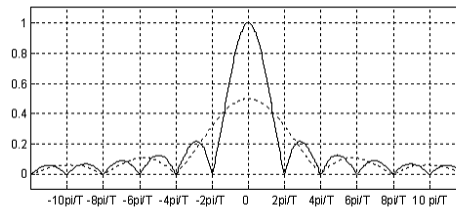
Ze względu na inherentną obecność okna prostokątnego wynik przekształcenia jest splotem transformaty nieograniczonego w czasie sygnału x oraz transformaty tego okna. Efekt – tzw. przeciek widma i jego konsekwencje w postaci maskowania składowych o niskich amplitudach.

Analiza widmowa – przeciek widma

Signal prostokątny o czasie trwania T rect(T):

$$F(\omega) = AT \operatorname{sinc}\left(\frac{\omega T}{2}\right)$$

Moduł TF okna prostokątnego posiada listki boczne!

Stosunek modułów listka pierwszego i głównego – $2/3\pi=0.21$

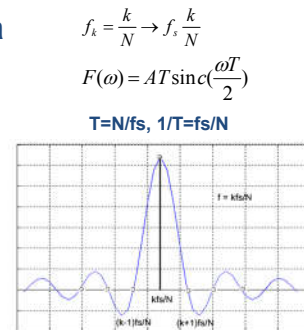
Listki boczne - przyczyna przecieku widma!

Analiza widmowa – przeciek widma

Zakładamy, że DTF poddany została pewna liczba próbek sygnału cosinusoidalnego.

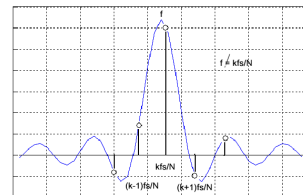
A.

Częstotliwość sygnału wynosi $f = kf_s/N$ i maksimum DTF (która ma obwiednię $\operatorname{sinc}(\omega T/2)$) wypada w tym punkcie. Dla pozostałych f_k (określonych powyżej), wartości DTF są równe zero, ponieważ kolejne miejsca zerowe funkcji sinc są odległe od maksimum właśnie o f_s/N , czyli trafiają dokładnie w punkty na osi częstotliwości, dla których wyznaczamy wartości DTF.

B.

Częstotliwość sygnału jest różna od $f = kf_s/N$ i maksimum DTF (która ma obwiednię $\operatorname{sinc}(\omega T/2)$) wypada w między punktami, dla których obliczane są wartości DTF. W konsekwencji dla pozostałych f_k wartości DTF przybierają się różne od zera.

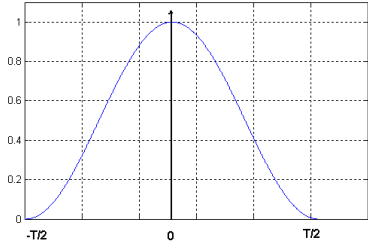
**PROGRAM ROZWOJOWY
POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ**

Analiza widmowa – funkcje granic

Okno Hanna: $w(t) = \cos^2\left(\frac{\pi t}{T}\right)$

$t \in (-T/2, T/2)$

Konstrukcja okna Hanna:

$$w(t) = \cos^2\left(\frac{\pi t}{T}\right) = \frac{1}{2} + \frac{1}{2} \cos\left(\frac{2\pi t}{T}\right)$$

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

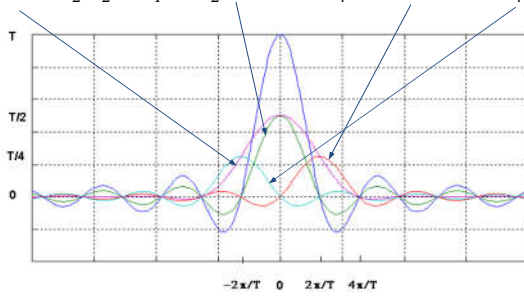
UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

**PROGRAM ROZWOJOWY
POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ**

Analiza widmowa – funkcje granic

Transformata Fouriera okna Hanna $w(t) = \cos^2\left(\frac{\pi t}{T}\right) = \frac{1}{2} + \frac{1}{2} \cos\left(\frac{2\pi t}{T}\right)$

TF okna Hanna jest sumą transformat okna prostokątnego o amplitudzie $\frac{1}{2}$ oraz takiego samego okna pomnożonego przez funkcję $\cos(\omega_0 t)$, $\omega_0 = 2\pi/T$ – wykorzystujemy tw. o modulacji lub tw. o transformacie iloczynu funkcji:

$$F\{w(t)\} = F\left\{\frac{1}{2} + \frac{1}{2} \cos\left(\frac{2\pi t}{T}\right)\right\} = \frac{T}{2} \text{sinc}\left(\frac{\omega T}{2}\right) + \frac{T}{4} \text{sinc}\left((\omega - \omega_0)T/2\right) + \frac{T}{4} \text{sinc}\left((\omega + \omega_0)T/2\right)$$

$\omega_0 = 2\pi/T$

kolor granatowy – TF okna prostokątnego o amplitudzie 1

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

**PROGRAM ROZWOJOWY
POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ**

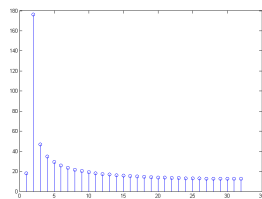
Analiza widmowa – funkcje granic

$t=1:1280;$

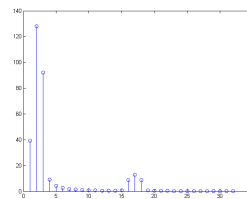
$f(t)=1000*\cos(2*\pi*1.05*(t-1)/64)+10*\sin(2*\pi*(t-1)/64);$

$N=64$, (na rysunku przedstawiony jest

pierwiastek kwadratowy modułu DTF)

okno prostokątne

okno Hanna

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

**PROGRAM ROZWOJOWY
POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ**

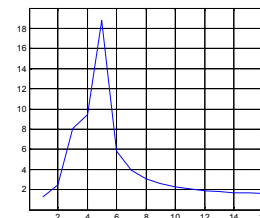
Analiza widmowa – uzupełnianie ciągu próbek sygnału zerami („zero padding”)

Przykład

$t=[1:1:1000];$

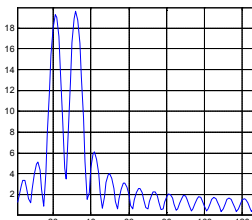
$x=\cos(2*\pi*150*(t-1)/1280)+\cos(2*\pi*105*(t-1)/1280);$

częstotliwości 105 i 155, próbkowanie 1280Hz

Liczba próbek
sygnału $n = 32$

długość ciągu
poddawanego DTF
 $256 \Leftrightarrow 32$ próbki
+224 zera

Liczba próbek
sygnału $n = 32$
długość ciągu
poddawanego DTF
 32 próbki

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

**PROGRAM ROZWOJOWY
POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ**

Odtwarzanie sygnału z próbek

Sygnał wyjściowy przetwornika C/A jest sumą (sekwencją) „schodków” wynikających z podtrzymania przez okres próbkowania wyników konwersji C/A.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

**PROGRAM ROZWOJOWY
POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ**

Odtwarzanie sygnału z próbek

Sygnał schodkowy na wyjściu konwertera C/A - splot próbek sygnału dyskretnego (deltę w punktach nTs !!) z impulsem prostokątnym o czasie trwania Ts, przesunięty o Ts/2:

$$x(t) = x_s(nT_s) * \text{rect}(t - T_s/2)$$

widmo sygnału schodkowego – iloczyn odp. widm

$$X(\omega) = X_s(\omega)T_s \sin c(\omega T_s/2) \exp(-j\omega T_s/2)$$

widmo sygnału spróbkowanego (dyskretnego)

$$X_s(\omega) = \frac{1}{T_s} \sum_{n=-\infty}^{\infty} X_a(\omega - n\omega_s)$$

widmo sygnału schodkowego:

$$X(\omega) = \sin c(\omega T_s/2) \exp(-j\omega T_s/2) \sum_{n=-\infty}^{\infty} X_a(\omega - n\omega_s)$$

widmo sygnału analogowego

widmo sygnału próbkującego

widmo sygnału po próbkowaniu

obwiednia abs(sinx(x)) wynikająca z operacji sumowania próbek wy konwertera C/A

widmo sygnału schodkowego

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY